

**COME2ART: Introducing a collaborative scheme between artists & community members fostering
life skills development and resilience through creative placemaking**

Contract number: 2020-1-EL01-KA227-ADU-094692

Erasmus + project, Partnerships for Creativity

«Ένα πρόγραμμα ανάπτυξης δεξιοτήτων ζωής μέσω των τεχνών
στο πλαίσιο της δημιουργικής βελτίωσης του δημόσιου χώρου»

Ενότητα 8

Παιδαγωγικές μεθοδολογίες και προσεγγίσεις για τη διδασκαλία των δεξιοτήτων ζωής μέσω των τεχνών

Η ενότητα αυτή θα καθοδηγήσει τους συμμετέχοντες να εφαρμόσουν τις έννοιες και τα εργαλεία που απέκτησαν μέσα από το υλικό του Come2Art. Θα είναι ένας χώρος για τη συλλογή ανατροφοδότησης, για τον διαμοιρασμό ιστοριών, αμφιβολιών και για να χαρούν τα επιτεύγματα.

Η ενότητα αυτή αποτελείται από δύο κεφάλαια.

Κεφάλαιο 1.1. Παιδαγωγικό υπόβαθρο

Διαβάζοντας το θεωρητικό υπόβαθρο και τις παιδαγωγικές αρχές που ενέπνευσαν τον σχεδιασμό των Ενότητων 1-5.

Το κεφάλαιο αυτό καλύπτει τις ακόλουθες ενότητες:

- Ταξινόμια Bloom
- Μάθηση μέσω της προσέγγισης
- Προσέγγιση εστιασμένη στον εκπαιδευόμενο

Κεφάλαιο 1.2: Δημιουργικές προσεγγίσεις και εργαλεία υλοποίησης για την εξέλιξη των δεξιοτήτων ζωής

Το Κεφάλαιο 2 θα εστιαστεί περισσότερο στην πρακτική πλευρά, εφαρμόζοντας και πειραματιζόμενοι με τους συμμετέχοντες πώς να διδαχτούν να εφαρμόζουν το υλικό Come2Art. Θα καλύψουμε:

- Τις βασικές δεξιότητες υλοποίησης και πώς να δημιουργήσεις ψυχολογική ασφάλεια για την ομάδα σου χρησιμοποιώντας δημιουργικά εργαλεία
- Να διδαχθείς πώς να σχεδιάσεις ένα δημιουργικό project που οδηγεί στην εμπλοκή

- Να είσαι άνετος στη χρήση λέξεων που δημιουργούν κόσμους και να θέτεις ουσιαστικές ερωτήσεις
- Πώς να παραμένεις ήρεμος όταν δεν είναι ήρεμη η ομάδα και να είσαι εξοικειωμένος με τη σιωπή
- Να εξερευνείς τη δυναμική της ομάδας, διαφορετικές (κάποιες φορές, ισχυρές) προσωπικότητες και το περιβάλλον, λίγη βοήθεια από τα σχεδιαστικά εργαλεία σκέψης!

Τα βασικά μαθησιακά αποτελέσματα της Ενότητας αυτής είναι:

- Γνώση και εφαρμογή της πειραματικής μάθησης
- Γνώση και εργαλεία για την εξέλιξη των δεξιοτήτων ζωής στους άλλους
- Γνώση για τον τρόπο διαχείρισης της δυναμικής της ομάδας
- Δεξιότητες υλοποίησης: συμβουλές και tricks για καλύτερες συζητήσεις εντός και εκτός διαδικτύου
- Τελειοποίησε τις πέντε δραστηριότητες που πραγματικά χρειάζεται. Και, πώς να τις εφαρμόσεις με αυτοπεποίθηση και ικανότητα.
- Γνώση και εφαρμογή των δημιουργικών εργαλείων αξιολόγησης

Αξιολόγηση

Το επίπεδο επίτευξης των μαθησιακών στόχων θα αξιολογηθεί μέσα από:

- Την ανάλυση των αποτελεσμάτων των εργασιών
- Του ερωτηματολογίου
- Της έκθεσης
- Ομαδικής συζήτησης
- Συνέντευξη ένας προς έναν με τον καλλιτέχνη-εκπαιδευόμενο

Κεφάλαιο 8.1

Παιδαγωγικό και θεωρητικό πλαίσιο για την ανάπτυξη δεξιοτήτων ζωής μέσα από τη συλλογική εικαστική πρακτική

Εισαγωγή

Η Ενότητα 8.1 επικεντρώνεται στην παροχή στους εκπαιδευτές με ένα συνοπτικό παιδαγωγικό και θεωρητικό πλαίσιο που ενημερώνει την παράδοση του προγράμματος σπουδών Come2Art. Προσφέρει μια επισκόπηση βασικών θεμάτων, μεθοδολογικών προσεγγίσεων που ενθαρρύνουν τη σημαντική αλλά και επωφελής ενασχόληση των συμμετεχόντων με τις εικαστικές τέχνες, ειδικά στον τομέα της ενίσχυσης των δεξιοτήτων ζωής.

Η παρούσα ενότητα δίνει έμφαση σε ζητήματα που σχετίζονται με το παιδαγωγικό πλαίσιο που στηρίζει την παροχή εκπαίδευσης από καλλιτέχνες, με έμφαση στα ακόλουθα μαθησιακά αποτελέσματα:

- Δημιουργήστε ένα ευνοϊκό πλαίσιο για διάλογο και κριτική διαπραγμάτευση ιδεών και προσεγγίσεων
- Μάθετε πώς να ενθαρρύνετε την ουσιαστική ενασχόληση των συμμετεχόντων με πρακτικές σύγχρονης τέχνης και να αναπτύσσετε ιδέες, συνδημιουργώντας τα δικά τους καλλιτεχνικά έργα με βάση τις γνώσεις που αποκτήθηκαν
- Κατανοήστε σε βάθος τα ζητήματα που σχετίζονται με την πράξη εξισορρόπησης μεταξύ της βελτίωσης των πρακτικών καλλιτεχνικών δεξιοτήτων και των κριτικών δεξιοτήτων καθώς και της ικανότητας των συμμετεχόντων να συνέργουν τις αισθητικές και εννοιολογικές πτυχές της δουλειάς τους
- Σκεφτείτε το θέμα της αξιολόγησης σε ένα πλαίσιο που ενθαρρύνει την εμφάνιση και τη διαπραγμάτευση και, ως εκ τούτου, υιοθετήστε κατάλληλες προσεγγίσεις σύμφωνα με την ιδιαιτερότητα κάθε έργου

4

This publication has been produced with the financial support of the Erasmus+ Programme of the European Commission. The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the author(s), and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

8.1.1 Η διαλογική πλευρά

Η μάθηση μέσω των τεχνών, η ουσία όλων των προσεγγίσεων της καλλιτεχνικής εκπαίδευσης σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με τον διάλογο, την ενσυναίσθηση και τη δημιουργία γέφυρας κατανόησης. Ένα βασικό στοιχείο στην εκπαίδευση της τέχνης, σε όλες τις μορφές της και τα σκηνικά ή τις ηλικιακές ομάδες που περιλαμβάνει, είναι η σχέση με τις ιδέες και το συναισθηματικό τοπίο του «άλλου», είτε πρόκειται για τους καλλιτέχνες που δημιούργησαν ένα έργο τέχνης που μπορεί κάποιος να δει ή διαπροσωπικές αλληλεπιδράσεις σε όσους συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία. Οι αλληλεπιδράσεις αυτές μπορούν να λαμβάνουν χώρα είτε μέσω κριτικού σχολιασμού που εγείρεται συχνά και συζήτηση σχετικά με έργα τέχνης που θα παρουσιαστούν από τους εκπαιδευτές, όπως επίσης και έργα τέχνης που δημιουργούνται από τους ίδιους τους εκπαιδευτές/τους μαθητές σε συναντήσεις αμοιβαίας κριτικής.

Ο εν λόγω διάλογος μπορεί να γίνει είτε έπειτα από την ολοκλήρωση της ατομικής ή συλλογικής καλλιτεχνικής πρακτικής όπως επίσης και κατά τη διάρκεια της δημιουργικής διαδικασίας, επηρεάζοντας με αυτόν τον τρόπο το αποτέλεσμα. Ο Bresler (2006) αναφέρει τα λόγια του Stout (2003), ο οποίος «αναφέρει ότι από όλους τους κλάδους στο υλικό, οι τέχνες έχουν την ικανότητα να προκαλούν *συμπαθητική επίγνωση*, να αφυπνίζουν έναν *διάλογο*» (σελ. 61) (δίνεται έμφαση). Τα συνεργατικά καλλιτεχνικά project, ιδιαίτερα στο πλαίσιο της δημιουργικής πρακτικής την οποία αναλαμβάνουν ομάδες μελών της κοινότητας υπό την καθοδήγηση και τη στήριξη εκπαιδευμένων καλλιτεχνών, αποτελούν μία μορφή τέχνης εντός διαλόγου μεταξύ των εκπαιδευτών/συντονιστών και των εκπαιδευόμενων/καλλιτεχνών. Ιδανικά, το διαλογικό αυτό στοιχείο στο πλαίσιο της δημιουργικής βελτίωσης του δημόσιου χώρου θα έπρεπε να επεκταθεί και να συμπεριλάβει τους θεατές των τελικών καλλιτεχνικών έργων.

Αυτό τοποθετεί σταθερά ολόκληρη τη δημιουργική διαδικασία στον τομέα της τέχνης που συμπεριλαμβάνει την κοινότητα και των διαλογικών αλληλεπιδράσεων που την στηρίζουν, σε έναν τομέα που συνδέεται με αυτό που περιγράφηκε από τον Bourriaud¹ ως σχεσιακή τέχνη ή από τον Kester² ως συζήτηση. Παρά την ακρίβεια των εν λόγω προσεγγίσεων στη δημιουργία τέχνης και την αντίληψη σχετικά με το ποια οπτική της τέχνης να τονιστεί, οι εκπαιδευτές θα πρέπει να εξοικειωθούν με τις εν λόγω ιδέες και τις θεωρητικές συζητήσεις που ενημερώνουν και μεταμορφώνουν την ίδια την έννοια τι μορφή όπως επίσης και τι στόχους θα πρέπει να έχει ή ίσως έχει ένα καλλιτεχνικό project. Αυτό μπορεί να διευρύνει το εύρος πιθανοτήτων και να βελτιώνει την ποιότητα του διαλόγου κατά τη διάρκεια της δημιουργικής διαδικασίας προσφέροντας μία πιο ολοκληρωμένη και εις βάθος κατανόηση στους εκπαιδευόμενους/συμμετέχοντες σχετικά με τις σύγχρονες μεθόδους που μπορούν να υιοθετήσουν.

Τα καλλιτεχνικά τους project καθιστούν ορατή μία καρποφόρα διαπροσωπική ανταλλαγή και μία συγχώνευση δημιουργικών ιδεών και πρακτικών. Ως εκ τούτου, κρίνεται απαραίτητο και να παρέχουμε ένα ευνοϊκό περιβάλλον για διάλογο κατά τη διάρκεια των εκπαιδευτικών συναντήσεων και, τέλος, να δημιουργήσουμε καλλιτεχνικές παρεμβάσεις στον δημόσιο χώρο που μπορούν να επιφέρουν τον διάλογο που περιλαμβάνει ένα ευρύτερο κοινό/χρήστες που θα δουν και θα αλληλεπιδράσουν με τα αποτελέσματα της δημιουργικής βελτίωσης του δημόσιου χώρου.

Τα έργα τέχνης που συνήθως δημιουργούνται μέσα από μία σύνθεση προσεγγίσεων συγκεντρώνονται από μία διαλογική διαδικασία και διαπραγμάτευση ιδεών σε ένα πλαίσιο αμοιβαίου σεβασμού και αναγνώρισης της αξίας της συνεισφοράς κάθε συμμετέχοντα. Για την προώθηση της ατμόσφαιρας

¹ Bourriaud, N. (2002). *Relational Aesthetics*. Trans. Pleasance, S. & Woods, F., Dijon: Presses du Reel.

² Kester, G. H. (2004) *Conversation pieces: Community and communication in modern art*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.

αμοιβαίου σεβασμού και συναισθηματικής ασφάλειας με την έννοια ότι όλοι οι συμμετέχοντες γνωρίζουν ότι η συνεισφορά τους θα εκτιμηθεί, όπως επίσης και δίνοντας μία αίσθηση κοινού στόχου που δένει την ομάδα, αποτελούν αναγκαίες παραμέτρους που θα επιτρέψουν σε ιδέες και συνεργασίες να ακμάσουν.

Η συμμετοχή σε συλλογικές και κοινές καλλιτεχνικές πρακτικές δίνει τη δυνατότητα, όπως και απαιτεί διαπροσωπικές ανταλλαγές, διαπραγματεύσεις και αναζήτηση κοινού εδάφους. Αυτό, με τη σειρά του, μπορεί να οδηγήσει τις διαπροσωπικές/κοινωνικές δεξιότητες, όπως επίσης και τα αντανακλαστικά. Η συμμετοχή στη δημιουργικότητα που περιλαμβάνει συνεργασία με άλλους σε από κοινού ορισμένα θέματα διαπραγμάτευσης (όπως, για παράδειγμα, κοινωνικά ζητήματα) απαιτεί οι συμμετέχοντες να μιλούν για τα συναισθήματά τους, τις σκέψεις και την οπτική τους. Αυτή η οπτική αυτο-στοχασμού ενισχύει τη δημιουργικότητα, τη δημιουργική σκέψη, τη συνεργασία και τις κοινωνικές δεξιότητες.

Όπως αναφέρθηκε, προς επίτευξη των στόχων αυτών, το πρώτο βήμα είναι να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο συνεργασίας με βάση τη θετική και υποστηρικτική διαπροσωπική ατμόσφαιρα και την αμοιβαίως επωφελή αναγνώριση της συνεισφοράς των συμμετεχόντων στην οποία η ποικιλία φαίνεται ως πλούτος και η διαπραγμάτευση στηρίζεται στον σεβασμό αλλά και στη δυναμική στόχευση να επιτευχθεί ένας κοινός στόχος, με ισότιμα κοινώς αποδεκτά μέσα.

8.1.2 Συμπερίληψη σύγχρονης τέχνης και καλλιτεχνών σε εκπαιδευτικές συναντήσεις

Η σύνδεση της καλλιτεχνικής εκπαίδευσης με τη σύγχρονη τέχνη αναγνωρίζεται ως εξαιρετικά σημαντική, καθώς βοηθά τους μαθητές να σχετιστούν, με ουσιαστικό τρόπο, στο πολιτιστικό τους περιβάλλον όπως αυτό διαμορφώνεται σήμερα στον τομέα των εικαστικών τεχνών. Σχεδόν όλα τα μαθήματα

μεταπτυχιακού επιπέδου που προσφέρονται από κορυφαία πανεπιστήμια στην Ευρώπη στον τομέα της καλλιτεχνικής εκπαίδευσης, όπως το UCL Institute of Education και το Goldsmiths College, δίνουν μεγάλη έμφαση να εισάγουν τους φοιτητές στη σύγχρονη τέχνη ώστε να ενισχύσουν τις επικοινωνιακές δεξιότητες τους και να τους βοηθήσουν να σκεφτούν κριτικά και με καινοτόμους τρόπους. Το γεγονός αυτό αντικατοπτρίζεται και στον αριθμό των μεταπτυχιακών μαθημάτων που εστιάζουν σε τρόπους να βάζουν και τη σύγχρονη τέχνη και την οπτική κουλτούρα στο επίκεντρο της καλλιτεχνικής εκπαίδευσης.

Συνήθως, η συμπερίληψη πιο πρόσφατων παραδειγμάτων καλλιτεχνικής πρακτικής στην επίσημη εκπαίδευση περιορίζεται στους μοντέρνους εικαστικούς καλλιτέχνες του 20^{ου} αιώνα, το έργο των οποίων προσεγγίζεται κυρίως αναφορικά με τη διαχείριση αισθητικών προβλημάτων (για παράδειγμα, ο Καντίνσκι ως περίπτωση μελέτης συνθετικών λύσεων» ή σχετικά με την «ελεύθερη» έκφραση, όπως ο Pollock. Στο σημείο αυτό, φαίνεται να χάνεται μία σημαντική ευκαιρία ενίσχυσης του ρόλου των καλλιτεχνικών μαθημάτων ως παράλληλη ανάπτυξη των αισθητικών, δημιουργικών και κριτικών δεξιοτήτων, ως σύγχρονα έργα τέχνης είναι τυπικά αναπόσπαστα δεμένα με νοήματα, ιδέες και θέματα.

Συχνά, η οπτική παραγωγή του 21^{ου} αιώνα χαρακτηρίζεται από έργα ανοιχτά σε πολλαπλές ερμηνείες που διαπραγματεύονται τα όρια τι μπορεί να χαρακτηριστεί ως τέχνη. Ως εκ τούτου, η σύγχρονη τέχνη μπορεί να φαίνεται δύσκολη ως προς την ερμηνεία, απόμακρη και κάπως ελιτίστικη, καθώς απευθύνεται σε μία μειοψηφία ανθρώπων του είδους. Το γεγονός αυτό, συνδυασμένο με προκλήσεις που προκύπτουν από project που βγάζουν δασκάλους/εκπαιδευτές/συντονιστές από την άνεσή τους είτε λόγω αντικειμένου είτε με τη χρήση οπτικών μέσων που απαιτούν σημαντική γνώση του ιστορικού για αποτελεσματική προσέγγιση,

συχνά αποθαρρύνει τη συμπερίληψη τέτοιων «δύσκολων» αμφιλεγόμενων έργων που είναι ιδιαίτερα απαιτητικά σε σημασιολογικό επίπεδο.

Ωστόσο, η κατανόηση του σημασιολογικού πλαισίου της εργασίας, αν αναλογιστούμε τους λόγους για τις συγκεκριμένες επιλογές του καλλιτέχνη, τη διαμόρφωση των πιθανών νοημάτων και τη δημιουργία τέχνης με βάση τα οφέλη από την επαφή τους με τα εν λόγω σύγχρονα έργα, θα βοηθήσουν τους εκπαιδευόμενους να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση στις ικανότητές τους. Η σύγχρονη τέχνη σε οποιαδήποτε αίθουσα ή εκπαιδευτικό περιβάλλον, ιδιαίτερα επειδή ενθαρρύνει τις εν λόγω δεξιότητες, μετατρέπεται σε βάση για την ενθάρρυνση ανώτερης τάξης πνευματικών δεξιοτήτων, επίλυση προβλημάτων και βαθύτατης σκέψης (Ching, 2015)

Τέλος, δίνεται έμφαση στη φάση της κριτικής αξιολόγησης. Η συμπερίληψη του σύγχρονου, πέρα από ένα απαραίτητο στάδιο πριν τη συμπερίληψη στη δημιουργία δημιουργικών project όπως η δημιουργική βελτίωση του δημόσιου χώρου προσφέρει πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη ερμηνευτικών, αντιληπτικών, επικοινωνιακών και κριτικών ικανοτήτων.

Αντικείμενο μάθησης 8.1.2

Μία χρήσιμη οπτικοποίηση των βασικών βημάτων που μπορούν να κάνουν οι εκπαιδευτές σε ξεχωριστές συναντήσεις ή στάδια μιας εκπαιδευτικής διαδικασίας περιγράφονται συνοπτικά στον παρακάτω πίνακα, ο οποίος πάρθηκε και προσαρμόστηκε ελαφρώς από ένα άρθρο (Vahter, 2016). Αναφέρεται σε κλασικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα που περιλαμβάνουν φοιτητές, αλλά μπορεί και να λειτουργήσει ως απλός πίνακας διαδοχικών βημάτων που θα δώσουν τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες να εμπλακούν ενεργά σε διάλογο και αναστοχασμό που πυροδοτείται από τη στενή παρατήρηση σύγχρονων έργων

τέχνης και επακόλουθων απαντήσεων μέσω κριτικών συζητήσεων και δημιουργικής πρακτικής.

1 ^η Συνάντηση	2 ^η Συνάντηση	3 ^η Συνάντηση	4 ^η Συνάντηση
Αρχική πρόκληση ενδιαφέροντος Προσεκτική παρατήρηση	Η εμπειρία του άλλου Δημιουργία με βάση την εμπειρία	Κοινωνική αλληλεπίδραση/ Κοινή εμπειρία	Μετα-στοχασμός / Κατανόηση
Οι εκπαιδευόμενοι εισάγονται σε νέα γνώση σχετικά με τη μοντέρνα και τη σύγχρονη τέχνη μέσω προσεκτικής παρατήρησης.	Οι εκπαιδευόμενοι διδάσκονται έναν σύγχρονο καλλιτέχνη και τους δίνεται η δυνατότητα να εφαρμόσουν νέα γνώση στο δικό τους έργο τέχνης.	Δίνεται μια ευκαιρία στους εκπαιδευόμενους να συμμετέχουν σε ομαδική εργασία και στιγμές έκπληξης.	Δίνεται μια ευκαιρία στους εκπαιδευόμενους να αναλογιστούν τη διαδικασία και να βγάλουν νόημα από τη μάθησή τους.

Ζητείται από τους εκπαιδευόμενους να ανταποκρίνονται συμμετέχοντας ενεργά σε γενικές συζητήσεις, επεξηγώντας τις απαντήσεις τους και θέτοντας ερωτήματα κοιτώντας στα έργα τέχνης μέσω καθοδήγησης.	Ζητείται από τους εκπαιδευόμενους να απαντήσουν στο δικό τους έργο τέχνης και στο έργο των άλλων συμμετέχοντας ενεργά σε συζητήσεις και για να δημιουργήσουν «μοναδικά» έργα τέχνης (έργα με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά).	Ζητείται από τους εκπαιδευόμενους να δημιουργήσουν «μοναδικά» έργα τέχνης (έργα με ιδιαίτερες λειτουργίες) και να ανταποκριθούν συζητώντας για τα δικά τους έργα τέχνης.	Ζητείται από τους εκπαιδευόμενους να οργανώσουν μία έκθεση και να απαντήσουν στη διαδικασία εκμάθησης της τέχνης αναστοχαζόμενοι σε αυτήν.
---	---	--	--

Η παραπάνω προσέγγιση, όσον αφορά στη δομή, ομοιάζει αρκετά σε εκείνο που αποκαλεί ο Trimi (1996) προγράμματα προσέγγισης βάθους (που επικεντρώνονται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και έχουν τέσσερα στάδια, ξεκινώντας με το κίνητρο για περιέργεια που αφορά σε μία νέα μορφή τέχνης ή άλλων καλλιτεχνικών ερεθισμάτων, προχωρούν στη φάση της δημιουργίας και τελικά έρχεται το απαραίτητο στάδιο του αναστοχασμού.

Η δομή των εις βάθος προγραμμάτων προσέγγισης αναπτύσσονται σε τέσσερα στάδια καθώς οι εκπαιδευόμενοι μαθαίνουν μέσα από την τέχνη και σχετικά με αυτήν: το προκαταρκτικό στάδιο, ο εμπλουτισμός, η παραγωγή και ο αναστοχασμός...Τα στάδια αυτά είναι ευέλικτα και τα όρια μεταξύ τους δεν είναι καθορισμένα. Πολλές φορές το ένα στάδιο επικαλύπτει το άλλο (βλ. Trimis and Savva, 2009).

Μία πιο περιεκτική, αλλά ουσιαστική προσέγγιση αφορά εκείνο που αποκαλεί ο Perkins³ ρουτίνες σκέψης, δηλαδή, απλές δομές διδακτικής πρακτικής που προωθούν τη σκέψη και μία στάση διερεύνησης, ιδιαίτερα όσον αφορά στις εικόνες/στα έργα τέχνης. Συνήθως, η ρουτίνα βλέπω-σκέφτομαι-αναρωτιέμαι βοηθά στην τόνωση της περιέργειας και θέτει τις βάσεις για ερωτήματα. Ζητήστε από τους εκπαιδευόμενους να παρατηρήσουν ένα αντικείμενο, μία εικόνα ή ένα γεγονός απαντώντας στις παρακάτω τρεις ερωτήσεις:

- Τι βλέπετε;
- Τι σκέφτεστε σχετικά μ' αυτό;
- Τι σας κάνει να αναρωτιέστε;

Σε κάθε περίπτωση, το μονοπάτι είναι (α) από την περιγραφή των εξωτερικών στοιχείων που αναπαριστούν το έργο ή την εικόνα, όπως πιθανές αφηγηματικές δομές, στη συνέχεια (β) προς την αναζήτηση για πιθανά νοήματα που εγείρει, και τέλος, (γ) προς μία προσωπική προσέγγιση που αφορά ποιες σκέψεις, ποιοι τομείς αναστοχασμού και ποιες υποκειμενικές ερμηνείες προκαλεί.

Σ' αυτή τη βάση, τα καθήκοντα που ανατίθενται στους μαθητές/εκπαιδευόμενους δομούνται ως εξής: ζητείται από αυτούς να μετακινηθούν από την εξωτερική πλευρά στην «εσωτερική» σημασιολογική πλευρά των έργων τέχνης και να

³ Βλ. Ritchhart, Ron & Perkins, David. (2008). Making thinking visible. *Educational Leadership*. 65. 57-61.

φτάσουν σε μία προσωπική σχέση με το έργο, το οποίο, κατά κανόνα ανήκει στη σύγχρονη τέχνη, αν είναι δυνατόν του 21^{ου} αιώνα και να προτείνουν εκπαιδευτικές δραστηριότητες στις οποίες χρησιμοποιείται η εν λόγω αναλυτική προσέγγιση ως εκπαιδευτικό εργαλείο. Συχνά υπάρχει ξεκάθαρη πρόταση τα έργα των εκπαιδευτών που μπορεί να είναι απόφοιτοι των Σχολών Καλών Τεχνών να αποτελέσουν εκείνα αντικείμενο διαπραγμάτευσης.

8.1.3 Βρίσκοντας τη διαφορά μεταξύ πρακτικών και κριτικών δεξιοτήτων

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, οι μορφές της καλλιτεχνικής έκφρασης που βασίζονται, ή, για το ίδιο θέμα, απαιτούν ένα σημαντικό επίπεδο πρακτικών δεξιοτήτων, δεξιοτήτων που σχετίζονται με τα υλικά ή δεξιοτήτων όπως για παράδειγμα η ζωγραφική ενδέχεται να αποθαρρύνουν ή να απομακρύνουν συμμετέχοντες από διαφορετικές κοινότητες, παρόλο που οι εκπαιδευτές μπορεί να έχουν αρκετή γνώση του αντικείμενου αυτού. Ένα βασικό στοιχείο που μπορεί να προσφέρει τρόπους για να πάει κανείς μπροστά είναι να μοιράζονται σύγχρονες καλλιτεχνικές έννοιες στις οποίες κυριαρχούν η ιδέα και το νόημα που επικοινωνούνται. Σε τέτοιου είδους προσπάθειες, η επιδίωξη μπορεί να είναι να χρησιμοποιηθούν καλλιτεχνικά μέσα σε αυτό που έχει περιγραφεί ως «ευφυής κατασκευή» (βλ. N. Addison και L. Burgess) ούτως ώστε οι ιδέες να μοιράζονται με δημιουργία τέχνης που σχετίζεται με τις έννοιες, η οποία βάζει το θυμικό και τη σκέψη να συνεργαστούν. Στο μοντέλο αυτό, η πρόκληση είναι να χρησιμοποιηθούν καλλιτεχνικά μέσα με τρόπους που μπορούν να δημιουργήσουν θυμικά και, ταυτόχρονα, να πυροδοτήσουν σκέψεις, προσκαλώντας τη δημιουργία νοήματος. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη θέσπιση ρεαλιστικών καθηκόντων όσον αφορά στην ικανότητα των συμμετεχόντων να χρησιμοποιήσουν καλλιτεχνικά μέσα που επενδύουν κυρίως

στη δημιουργική χρήση των υλικών, που προκαλεί τη σκέψη, από υλικά που έχουν στη διάθεσή τους ώστε να επιτύχουν τη συναισθηματική/εννοιολογική εμπλοκή των θεατών. Για να επιτευχθεί αυτό, ενώ οι καλλιτεχνικές ικανότητες που αφορούν τις δεξιότητες όπως η ζωγραφική μπορεί να είναι επωφελείς, ο βασικός στόχος είναι να διαπραγματευτούν τρόποι με τους οποίους ο οπτικός αντίκτυπος των κοινών έργων τέχνης/παρεμβάσεων στον δημόσιο χώρο θα επιτύχει με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα να επικοινωνήσει ιδέες, να προκαλέσει σκέψεις και να εμπλέξει συναισθηματικά πρώτα τους δημιουργούς του και στη συνέχεια, τους θεατές του.

Παρόλα αυτά, έργα τέχνης (ή μαθήματα, για τον λόγο αυτό) που προβλέπουν πώς θα πρέπει να σκέφτονται οι άνθρωποι μπορεί να έχουν περιορισμένο δυναμικό. Το βασικό επιθυμητό αποτέλεσμα είναι αντιστρόφως να ενθαρρύνουν τη δημιουργία τέχνης που οδηγεί σε έργα τέχνης ανοιχτά, τα οποία επιδέχονται διαφορετικές αναγνώσεις και αφήνουν ανοιχτό χώρο για ερμηνεία. Οι κανονιστικές προσεγγίσεις και η δημιουργία τέχνης που μπορεί να διαβαστεί μόνο με έναν τρόπο, όπως εξηγεί και ο Jacques Rancière στο σημασιολογικό κείμενό του, «ο χειραφετημένος θεατής μπορεί να έχει λίγη σημασία και αποχαυνωτικό αντίκτυπο στους θεατές. Αν μη τι άλλο, αυτό αποτελεί βασικό μαθησιακό στόχο: να παρουσιαστεί η αμφιθυμία του έργου τέχνης ή η πολυσημία ως δύναμη αντί για αδυναμία.

Με πρακτικούς όρους, ή σε σχέση με τις επιλογές που σχετίζονται με την πραγματική καλλιτεχνική πρακτική, οι συμμετέχοντες ενθαρρύνονται να χρησιμοποιήσουν διαφορετικά μέσα σε σύγκριση ή αναμειγνύοντας/συνδυάζοντας υβριδικά τεχνικές και καλλιτεχνικά περιβάλλοντα. Αυτό μπορεί να τους δώσει τη δυνατότητα να δημιουργήσουν οπτικά πιο εντυπωσιακά όπως επίσης και έργα τέχνης με τα οποία υπάρχει αλληλεπίδραση αποφεύγοντας το πρόβλημα της καλλιτεχνικής ικανότητας ως μοναδικό μέσο που

μπορεί να ενέχει περισσότερες προκλήσεις. Αυτό δεν σημαίνει ότι οι εκλεκτικές προσεγγίσεις είναι τρόπος αποφυγής του ζητήματος της καλλιτεχνικής ικανότητας, αλλά ακριβώς το αντίθετο, είναι μία υπενθύμιση ότι η δεξιοτεχνία δεν αποτελεί την απαραίτητη ικανότητα που θα τονιστεί: ο βασικός στόχος είναι να επενδύσουμε σε αυτό που αποκαλείται γλώσσα της σύγχρονης τέχνης ώστε να δημιουργήσουμε καλλιτεχνικές παρεμβάσεις που προκαλούν τη σκέψη και συναισθηματικές και με δεδομένη την υβριδική φύση που τις περισσότερες φορές χαρακτηρίζει την τέχνη σήμερα, είναι απαραίτητο να κοιτάξουμε στο δυναμικό ενός πιο απελευθερωτικού κινήματος πέραν των συνόρων που διαχωρίζουν τα διαφορετικά περιβάλλοντα. Μάλιστα, μία σημαντική πτυχή της σύγχρονης τέχνης είναι αυτό που έχει περιγραφεί από την επιδραστική θεωρητικό Rosalind Krauss ως η κατάσταση μετά το μέσον⁴, το νόημα που ενέχει το έργο (post-medium condition), δηλαδή, η υβριδική φύση των διαφόρων μέσων (για παράδειγμα, η φωτογραφία, οι εγκαταστάσεις τέχνης, το βίντεο, η ζωγραφική). Συνεπώς, τα έργα τέχνης εδράζονται πολλές φορές σε έναν ενδιάμεσο χώρο: μεταξύ των μέσων, σε όσα έχουν περιγραφεί ως κατάσταση μετά το μέσον σύγχρονης τέχνης από την Rosalind Krauss, μεταξύ διαφορετικής ανάγνωσης και ερμηνειών που είναι συγκεκριμένες για τον θεατή και τέλος, μεταξύ των συμμετεχόντων ή/και των συγγραφέων όταν εμπλέκεται η συνεργατική δημιουργία τέχνης.

Η σχεσιακή τέχνη που εμπλέκεται στην κοινωνία και η αισθητική, όπως επίσης και τα διαλογικά, με βάση τη συζήτηση έργα τέχνης (όπως αντιστοίχως περιγράφηκαν από τους N. Bourriaud και G. Kester), παρά την ακρίβειά τους, μπορούν να δικαιολογήσουν πιθανές προσεγγίσεις. Ο Kester (in Kocur and Leung, 2005), όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, προσφέρει μία ανάλυση προσεγγίσεων παρέμβασης που επικεντρώνονται σε καλλιτέχνες που συνδέουν την καλλιτεχνική πρακτική στην ευρύτερη κοινωνική σφαίρα για την εδραίωση

⁴ Krauss RE (1999). *A Voyage on the North Sea: Art in the Age of the Post-medium Condition*. Thames & Hudson

διαλόγου και την αμοιβαία κατανόηση των συμμετεχόντων. «Απομακρυνόμενοι από την παράδοση της δημιουργίας αντικειμένων, οι καλλιτέχνες αυτοί έχουν υιοθετήσει μία επιτελεστική προσέγγιση, βασισμένη στη διαδικασία» (σελ. 76). Σύμφωνα με τον Dunn (όπως παρατίθεται από τον Kester, *ibid.*), αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους ως παρόχους ενός πλαισίου αντί για περιεχόμενο. Εδώ έγκειται και μία σημαντική πρόκληση για τη δημιουργική βελτίωση του δημόσιου χώρου που σχετίζεται με την προσπάθεια να υπάρξει μία ισορροπία μεταξύ της παροχής ενός χωρικού και οπτικού πλαισίου ώστε το κοινό να εμπλακεί στη δημιουργία νοήματος που μπορεί επίσης να οδηγήσει στον διάλογο και σε διαπροσωπική ανταλλαγή που θα αντανakλά τις αντίστοιχες διαδικασίες μεταξύ των δημιουργών κατά τη διάρκεια της δημιουργικής πρακτικής τους. Ενώ οι καλλιτεχνικές φόρμες, όπως η σχεσιακή τέχνη εισήλθε σε ένα νόημα σε μία ακραία θέση, ανατρέποντας σχεδόν την οπτική προσέλκυση ενός έργου τέχνης ως το ουσιαστικό μέρος της που επικεντρώνεται στον ρόλο τους ως (χωρικού) πλαισίου για την προτροπή ανθρώπων ώστε να συμμετέχουν σε διάλογο. Αυτό δεν σημαίνει ότι οι εκπαιδευόμενοι δεν μπορούν να υιοθετήσουν μία εκλεκτική, ως είχε, και πιο συμπεριληπτική προσέγγιση που ενσωματώνει κάποιες πτυχές της σχεσιακής τέχνης ή της τέχνης που εμπλέκει την κοινωνία, ενώ επενδύει στη δημιουργία έργων τέχνης που μπορεί να είναι ελκυστικά στην όψη. Ωστόσο, η ανάγκη να παρέχονται στους θεατές όχι μόνο με καλλιτεχνικές παρεμβάσεις στον δημόσιο χώρο που μπορεί να θεωρηθούν ως προκλητικές καθώς επίσης και αισθητικά φορτισμένες καθότι η οπτική ελκυστικότητα δεν είναι απλώς μια δοκιμασία για να δημιουργήσουμε κάτι όμορφο, οπτικά ευχάριστο ή δελεαστικό. Υπάρχει μια βαθύτερη ανάγκη για να συνδυάσουμε τη συναισθηματική επίδραση ενός έργου τέχνης μέσω των αισθητηριακών του ιδιοτήτων ως μια προϋπόθεση, σαν έναν πυλώνα εμπλοκής των θεατών στο νόημα, στην δημιουργία και στη σκέψη διαφόρων θεμάτων που μπορεί να προκύψουν ή να αγγίζει αυτό το έργο. Όπως φαίνεται και στην παρακάτω

16

This publication has been produced with the financial support of the Erasmus+ Programme of the European Commission. The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the author(s), and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

παράγραφο, η γνωστική και η συναισθηματική λειτουργία συνεργάζονται και είναι άρρηκτες μεταξύ τους. Ειδικότερα στις τέχνες που η εννοιολογική εμπλοκή είναι πάντοτε συνδεδεμένη με την συναισθηματική επίδραση. Ως εκ τούτου, οι δάσκαλοι των τεχνών θα πρέπει επιζητούν την επίτευξη μιας ισορροπίας ανάμεσα στην αποφυγή της υποθεωριοτικοποίησης της τέχνης και της υπερθεωρητικοποίησης κατά τη διάρκεια δημιουργίας καλλιτεχνικών έργων, καθιστώντας σαφές στους εκπαιδευόμενους/συμμετέχοντες ότι στις οπτικές τέχνες, η αίγλη της εικόνας

και η δύναμη της έγκειται στην ικανότητα της να παράξει σκέψη. Αυτό σημαίνει ότι δεν πρέπει να εκλαμβάνουν την αναζήτηση που τίθεται από αυτό το έργο ως μία στην οποία θα πρέπει να παρέχουν στο ακροατήριο εντυπωσιακές εικόνες αλλά με κάποιον τρόπο να δημιουργούν παρεμβάσεις που κινητοποιούν τις σκέψεις και τα συναισθήματα μέσω της γλώσσας (των γλωσσών) της σύγχρονης τέχνης, που ωθούν σε συνέργεια την εννοιολογική και την οπτική λειτουργία. Επομένως, οι εκπαιδευόμενοι δεν πρέπει να θεωρούν τις πρακτικές/υλικές δεξιότητες ως αυτοσκοπό αλλά ως έναν τρόπο επικοινωνίας, προκαλώντας ιδέες/σκέψεις με ανοιχτούς τρόπους.

Η εξισορρόπηση μεταξύ της παροχής πρακτικών δεξιοτήτων και του εννοιολογικού πλαισίου είναι μια λεπτή διαδικασία αλλά και μια απαραίτητη πτυχή μιας συνολικής προσέγγισης σε κάθε έργο και πρόγραμμα που σχετίζεται με την εκπαίδευση στις τέχνες. Όπως τοποθετείται ο Witkin (1981), «Τέχνη δεν είναι το να βρίσκεις ένα περίβλημα για μια ιδέα ούτε είναι ο αλόγιστος χειρισμός υλικών» (σελ. 106). Αρνούμενη την υλικότητα κάθε σημασιολογικού μέσου και «κάνοντας πέρα» με τις απαραίτητες δεξιότητες για τον χειρισμό των υλικών, ειδικά στις καλές τέχνες, καθορίζει τις σημασιολογικές δυνατότητες που φέρουν οι καλλιτέχνες, καθώς επίσης και τον βαθμό της συνθετότητας τους. Ωστόσο, οι περιορισμοί στον χρόνο, στους πόρους, στην πολυπλοκότητα, καθώς επίσης και

οι απαιτήσεις της παροχής ακόμα και βασικών δεξιοτήτων που σχετίζονται με τις τέχνες στο επίπεδο της ενδυνάμωσης των ανθρώπων για την ορθή χρήση καλλιτεχνικών υλικών και τεχνικών, φτάνοντας σε ένα επίπεδο καλλιτεχνικής ικανότητας, σημαίνει ότι αυτοί οι στόχοι δεν είναι ρεαλιστικοί και άρα δεν πρέπει να τους επιδιώκουμε ως τέτοιους. Το παρόν εκπαιδευτικό πρόγραμμα αποσκοπεί στην παροχή μόνο των απαραίτητων δεξιοτήτων που θα επιτρέψουν τον δημιουργικό πειραματισμό σε συνδυασμό με την κατανόηση των εικαστικών τεχνών σαν μια γλώσσα που επικοινωνεί ιδέες, δημιουργεί νοήματα και συναισθήματα σε συνέργεια. Κυρίως όμως, το πρόγραμμα αυτό αποσκοπεί στο να ενσταλάξει την άποψη ότι τα συναισθήματα και οι επιδράσεις δεν πρέπει να διαχωρίζονται από την γνώση και την δημιουργία νοημάτων και ότι ακόμα και οι τεχνικά απαιτητικές καλλιτεχνικές πρακτικές μπορούν να έχουν αντίκτυπο αν συνδυαστούν κατάλληλα με ιδέες, αντιλήψεις και ζητήματα. Όπως σημειώνει ο Israel Scheffler (1986), «Το συναίσθημα δίχως γνώση είναι τυφλό και ιδιαίτερα ελπίζω να δείξω... ότι η γνώση χωρίς συναίσθημα είναι κενή» (σελ.348).

Επιστρέφοντας εν συντομία στην εξισορρόπηση μεταξύ υπερθεωρητικοποίησης (δηλαδή της υπερεπένδυσης της εννοιολογικής πτυχής της καλλιτεχνικής πρακτικής) και υποθεωρητικοποίησης (αντιστρόφως, της υπερεπένδυσης της αισθητικής πτυχής ως αξίας από μόνη της), που δεν παρέχει απλώς ευκαιρίες για τους δημιουργούς και τους θεατές να επωφεληθούν από μια λειτουργική συνέργεια του αισθητηρίου και του εννοιολογικού στοιχείου αλλά ανοίγει επίσης έναν σημαντικότερο ρόλο για ουσιώδη συμμετοχή.

Μια ευοίωνη προσέγγιση είναι η συμβιωτική σχέση ανάμεσα στις σκέψεις και στις αισθήσεις ή ομοίως ανάμεσα στην θεωρία και την τέχνη. Ο όρος *Theoria* (εν αντιθέσει με την *θεωρία*) που όπως συζητήθηκε από τον Nicholas Davey (στο Macleod and Holdridge, 2006)⁵ παρέχει ένα σχετικό μέσο, «*H Theoria* αντιτίθεται στον θεωρητικό υπερκαθορισμό της άσκησης τέχνης και αντιστέκεται σε κάθε

θεωρητικό υποκαθορισμό της» (σελ.25). Ο Davey διατυπώνει ότι «Εάν οι ρίζες τις σύγχρονης θεωρίας ανιχνεύονται στην αρχαία ελληνική αντίληψη *θεωρίας* (στοχασμού) και *θεωρού* (συμμετέχων), τότε έχει ανοιχτεί ένα μονοπάτι για την επαναδιατύπωση της θεωρίας ως τρόπου συμμετοχής στην πράξη» (σελ.23). Η έννοια του ενεργού συμμετέχοντα είναι κεντρική σε αυτή την αντίληψη περί συμβιωτικής θεωρίας και πράξης, μέσα στο *ενιαίο πεδίο της Theoria*. Σε αντίθεση με τον Davey δεν θα προτείνουμε ένα συγκεκριμένο σχέδιο, μια πιθανή συγχώνευση ανάμεσα σε πράξη και θεωρία μέσω επιχειρηματολογίας, αν και αυτό μπορεί να λάβει χώρα μέσα από μια σειρά παραδειγμάτων π.χ. με τη μορφή μιας καλλιτεχνικής εγκατάστασης που προκύπτει από κάποιο κίνημα, από μια αυτοαντανακλαστικότητα ανάμεσα σε διαλογικά και συμμετοχικά έργα τέχνης. Αυτά τα έργα τέχνης θα μπορούσαν να αποσκοπούν στο να *παρουσιάσουν* στον θεατή έναν στοχαστικό, *συμμετοχικό* χώρο στον οποίο η σκέψη μέσω της ενασχόλησης με την τέχνη, σε ζητήματα σχετικά με την δημόσια σφαίρα, όπως επίσης και τον δημόσιο χώρο και την περίπλοκη αλληλεπίδραση τους, θα μπορούσαν να αποτελέσουν μια κατευθυντήρια αρχή. Αυτή η παράγραφος θέλει να υπογραμμίσει τη συμμετοχική πτυχή τόσο στην δημιουργική/εκπαιδευτική διαδικασία όσο και στο τελικό αποτέλεσμα με την μορφή ενός δημιουργικού χώρου, παρεμβαίνοντας, αντιστοίχως, ανάμεσα στους εκπαιδευτές/εκπαιδευόμενους κατά την διαμόρφωση καλλιτεχνικών πρακτικών και στους συνδημιουργούς και τους θεατές ως συμμετέχοντες.

Η ανάδειξη των διαλόγων και της αμοιβαίας κατανόησης στην κατάσταση του πραγματικού ρόλου, αξίας και περιεχομένου ενός έργου τέχνης μπορεί να έχει θετικές συνέπειες για τα συνεργατικά καλλιτεχνικά έργα που αυτό το εκπαιδευτικό πρόγραμμα αποσκοπεί να στηρίξει ως εναλλακτικές ή συμπληρωματικές μορφές τέχνης που σχετίζονται με το πεδίο εφαρμογής του και είναι λιγότερο απαιτητικές όσον αφορά τις αναγκαίες δεξιότητες. Δεν πρέπει να λέγεται ότι η συγκριτική

τέχνη μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μια διέξοδος για έναν αποδεκτό τρόπο αποϋλοποίησης καλλιτεχνικών προσεγγίσεων, ώστε να μπορούν να αποφευχθούν οι παγίδες των περιορισμένων (παραδοσιακών) καλλιτεχνικών δεξιοτήτων. Αντιθέτως, η συμπερίληψη τέτοιων πρακτικών (κοινωνικά ενεργών ή συγκριτικών μορφών τέχνης) μπορούν να προσδώσουν περισσότερο βάθος σε ενδεχόμενες προσεγγίσεις που θα μπορούσαν να επιλεχθούν, συνδυάζοντας ή τουλάχιστον λαμβάνοντας υπόψη στοιχεία από διάφορες μορφές σύγχρονης τέχνης (εγκαταστάσεις, παρεμβάσεις σε συγκεκριμένους χώρους, κατασκευές, προβολές βίντεο, ηχητικές εγκαταστάσεις, συγκριτική τέχνη και με κοινωνικά ενεργές πρακτικές που βασίζονται στην κοινότητα). Αυτό από μόνο του είναι ένα σημαντικό όφελος που αναζητείται επίσης και σαν μαθησιακός στόχος προκειμένου να εξοικειώσει τους συμμετέχοντες με ένα ευρύ φάσμα καλλιτεχνικών προσεγγίσεων και δυνατοτήτων, διευκολύνοντας κατά αυτόν τον τρόπο τα μέλη των κοινοτήτων που δεν γνωρίζουν ή αγνοούν το σημερινό τοπίο των εικαστικών τεχνών να το κατανοήσουν, καθώς επίσης και να χτίσουν γέφυρες προς την σύγχρονη τέχνη ως κλάδο. Αυτό με τη σειρά του, μπορεί να τονώσει τις επενδύσεις τους προς τα εκεί και ακόμη να δώσει την αίσθηση του ανήκειν στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο μέσω της σύνδεσης με την τέχνη ως βασικό πολιτιστικό κλάδο και ως πτυχή του σύγχρονου πολιτισμού. Αυτή δεν είναι μια ελαφρώς συγκαλυμμένη προσπάθεια καλλιέργειας των αμαθών, αντίθετα είναι μια προσπάθεια για τη δημιουργία δεσμών αμοιβαίας πολιτιστικής κατανόησης, προωθώντας το αίσθημα της εκτίμησης, της ορατότητας και της συμπερίληψης σε ανταλλαγές του σύγχρονου πολιτισμού, μέσω της ενεργούς συμμετοχής και της επένδυσης ως τρόπο επικοινωνίας των νοημάτων μέσα από προσεγγίσεις της σύγχρονης τέχνης.

Συμπερασματικά, ο κύριος στόχος είναι να καταστήσουμε τις κοινότητες πιο ανθεκτικές, ενθαρρύνοντας τις να είναι μέρος των σύγχρονων καλλιτεχνικών

ανταλλαγών και δίνοντας τους την ευκαιρία να εκφράζουν τις εμπειρίες, τις ανησυχίες και τις απόψεις τους μέσω της γλώσσας των σύγχρονων εικαστικών τεχνών. Η μάθηση των τεχνών είναι ένα στοιχείο που φέρει σημασία σε αυτό το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, αν και η βασικότερη προσέγγιση εδώ είναι να μαθαίνει κανείς μέσα από τις τέχνες. Η δημιουργία γνώσης μέσα από τις τέχνες ακολουθεί ένα μη δοσμένο μονοπάτι που δίνει την δυνατότητα και ενθαρρύνει πιο ανοιχτές προσεγγίσεις, προσδίδοντας έτσι περισσότερη ευελιξία, προσαρμοστικότητα, αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμηση. Επιπρόσθετα, η δημιουργία τέχνης ιδίως σε συνεργατική μορφή ενισχύει τον εσωτερικό διάλογο με τα συναισθήματα και τις αντιλήψεις μας, όπως επίσης και με αυτά των άλλων με έναν τρόπο που ωφελεί όλους από κοινού. Αυτό μπορεί από την μια να έχει αντίκτυπο διάρκειάς, τόσο σε σχέση με την κοινωνική συνοχή (αυξημένη επένδυση στα ευρύτερα κοινωνικοπολιτισμικά ζητήματα κοινωνιών που διαφορετικά θα ήταν απομονωμένες ή περιθωριοποιημένες) και, από την άλλη, στην ορατότητα τους.

Βιβλιογραφία

Addison, N. and Burgess, L. (2003). *Issues in Art and Design Teaching*, Λονδίνο: RoutledgeFalmer.

Atkinson, D. (2007). «Τι είναι η Τέχνη στην Εκπαίδευση; Νέες αφηγήσεις μάθησης». *Εκπαιδευτική Φιλοσοφία και Θεωρία*, 39(2), 108-117.

Bishop, C. (2004). «Ανταγωνισμός και Σχεσιακή Αισθητική». *Οκτωβρίου* 110, 51-79.

Bourriaud, N. (2002b). *Σχεσιακή Αισθητική*. Μεταφρ. Pleasance, S. & Woods, F., Dijon: Presses du Réel. de Certeau, M. (1984). *The Practice of Everyday Life*, Berkeley, California: University of California Press. Cole, AL

and Knowles, JG (Επιμ.) (2008). Εγχειρίδιο των Τεχνών στην Ποιοτική Έρευνα. Λονδίνο: Sage.

Ching CLT. (2015). Διδασκαλία Σύγχρονης Τέχνης στα Δημοτικά Σχολεία. Athens Journal of Humanities & Arts - Τόμος 2, Τεύχος 2 – Σελίδες 95-110.

Davies, B. and Gannon, S. (Επιμ.) (2009). Pedagogical Encounters, Νέα Υόρκη: Peter Lang Publishing Inc.

Νταφιώτης, Π. (2013). Η καλλιτεχνική πρακτική ως μορφή έρευνας στην καλλιτεχνική εκπαίδευση. Προς μια πρακτική διδασκαλίας καλλιτέχνη στο Addison N. and Burgess L. (Επιμ.) Debates in art and design Education (σελ. 141-156).

Deleuze, G. and Guattari, F. (1988). Χίλια οροπέδια: καπιταλισμός και σχιζοφρένεια, Λονδίνο : Athlone Press.

Dewey, J. (1938). Λογική: Η θεωρία της έρευνας. Νέα Υόρκη: Henry Halt and Company. Ellsworth, E. (2005). Places of Learning: Media Architecture Pedagogy, Νέα Υόρκη: Routledge.

Freedman, K (2003). Teaching visual Culture: Curriculum, Aesthetics, and the social life of art, Νέα Υόρκη: Teachers College Press.

Grosz, E. (1995) Space, Time and Perversion: Essays on the Politics of Bodies. Λονδίνο: Routledge. Kaye, N. (2000) Site-Specific Art: Performance, Place and Documentation, Λονδίνο: Routledge.

Kester, GH (2004) Κομμάτια συνομιλίας: Κοινότητα και επικοινωνία στη σύγχρονη τέχνη. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.

Krauss, R. (1999) "A Voyage on the North Sea": Η τέχνη στην εποχή του post/medium condition. Λονδίνο: Τάμησης και Χάντσον.

Kocur, Z. and Leung, S. (Επιμ.) (2005) Theory in Contemporary Art since 1985, Malden: Blackwell Publishing Ltd.

Ranciere, J. (1991) The Ignorant Schoolmaster, μτφρ. Κ. Ρος. Stanford, CA: Stanford University Press

Scheffler Israel (1986). «Στον έπαινο των γνωστικών συναισθημάτων». Στο I. Scheffler (Επιμ.), Inquiries: Philosophical studies of language, Science, and Learning. Indianapolis: Hackett.

Semetsky, I. (2006) Deleuze, Education and Becoming. Rotterdam: Sense Publishers.

Τρίμηρ, Ε., Σάββα, Α. (2009) Η Καλλιτεχνική Μάθηση σε σχέση με τον Χορότοπο μικρών παιδιών: Μια ειρ βάθος Προσέγγιση στην Εκπαίδευση του Εικαστικού Πολιτισμού στην Πρώιμη Παιδική ηλικία. Early Childhood Education Journal, 36, 527–539.

Vahter, E. (2016). Αναζητώντας ένα πιθανό πλαίσιο για τη διδασκαλία της σύγχρονης τέχνης στο Δημοτικό Σχολείο. International Journal of Art & Design Education, 35(1), 51–67. doi:10.1111/jade.12046

Witkin, RW (1981) Η νοημοσύνη του συναισθήματος. Λονδίνο: Εκπαιδευτικά βιβλία Heinemann.

Κεφάλαιο 8.2: Δημιουργικές προσεγγίσεις και εργαλεία διευκόλυνσης για την ανάπτυξη δεξιοτήτων ζωής

Εισαγωγή

Η Ενότητα 8.2 εστιάζει στην πρακτική πλευρά της παροχής του προγράμματος σπουδών Come2Art, προσφέροντας μια επισκόπηση των τεχνικών διευκόλυνσης που βασίζονται στο δημιουργικό παιχνίδι που οι καλλιτέχνες μπορούν να εφαρμόσουν και να δοκιμάσουν με τους συμμετέχοντες κατά τη φάση παράδοσης. Η ανάμνηση προσεγγίσεων, ασκήσεων και εργαλείων στο πλαίσιο αυτής της ενότητας στοχεύει:

- ενίσχυση των θεμελιωδών δεξιοτήτων για διευκόλυνση και δημιουργία ψυχολογικής ασφάλειας στη δυναμική της ομάδας
- μάθετε πώς να σχεδιάζετε ένα δημιουργικό έργο που ωθεί τη δέσμευση
- αισθανθείτε άνετα να χρησιμοποιείτε λέξεις που δημιουργούν κόσμους και κάνουν ερωτήσεις με νόημα
- εξερευνήστε τη δυναμική της ομάδας, τις προσωπικότητες των δυτών (μερικές φορές ισχυρές) και το περιβάλλον
- αξιολογήστε τη διαδικασία σας με συνεργατικό τρόπο και χρησιμοποιώντας δημιουργικά εργαλεία

Οδηγίες για την παράδοση του προγράμματος σπουδών Come2Art για τις δεξιότητες ζωής μέσω των τεχνών στο πλαίσιο της δημιουργικής τοποθέτησης: μια ανάμνηση εργαλείων, ασκήσεων και παιχνιδιών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την παράδοση των Ενότητων Come2Art, με σκοπό τη δημιουργία ενός συνεργατικού και δημιουργικού περιβάλλοντος επίτευξη κοινών στόχων

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την ολοκλήρωση αυτής της ενότητας, οι εκπαιδευόμενοι θα είναι σε θέση:

- Πώς να οδηγήσετε έναν κύκλο αφήγησης και να δημιουργήσετε ομαδική ασφάλεια
- Προσδιορίστε τουλάχιστον 1 μελέτη περίπτωσης όπου οι τέχνες είχαν θεραπευτική επίδραση στην κοινότητα
- Παρουσίαση του τρόπου με τον οποίο τα μέλη της κοινότητας αντιλαμβάνονται τη συναισθηματική νοημοσύνη
- Προσδιορίστε τουλάχιστον 3 δεξιότητες που θα βοηθήσουν στη διαχείριση της κοινότητας
- Πειραματιστείτε τουλάχιστον μία άσκηση ενσυνειδητότητας για κοινοτική θεραπεία
- Εφαρμογή εργαλείων σχεδίου έργου
- Υποδείξτε τουλάχιστον 1 βασική πτυχή μιας συνεργασίας
- Πειραματιστείτε τουλάχιστον 1 μεθοδολογία για να ακούτε δημιουργικά τα μέλη της κοινότητάς σας
- Εφαρμόστε τουλάχιστον 1 άσκηση ενεργητικής ακρόασης

Trainer's Toolkit

Οδηγίες διδασκαλίας του υλικού Come2Art μέσα από τις τέχνες στο πλαίσιο της δημιουργικής βελτίωσης του δημόσιου χώρου.

Η εργαλειοθήκη είναι το εγχειρίδιο του εκπαιδευτή και περιλαμβάνει την παιδαγωγική μέθοδο, διδακτικές μεθόδους και υλικά και ασκήσεις αξιολόγησης για τη διδασκαλία του εν λόγω θέματος.

Πίνακας περιεχομένων

- Το έργο
- Το υλικό Come2Art
- Μέθοδοι διδασκαλίας και τεχνικές υλοποίησης
- Πλαίσιο αξιολόγησης
- Google Classroom

1. Το Έργο

Μεταξύ τέχνης, συμμετοχής της κοινότητας και Covid-19

Το Come2Art στοχεύει να παρουσιάσει μια μορφή συνεργασίας μεταξύ καλλιτεχνών και μελών της κοινότητας, προωθώντας την ανάπτυξη δεξιοτήτων ζωής και την ανθεκτικότητα μέσω της δημιουργικής ενίσχυσης του δημόσιου χώρου.

Οι εταίροι του έργου έχουν δημιουργήσει ένα πρόγραμμα που στοχεύει:

- Έκφραση των νέων και κοινωνική ένταξη
- Τοπική ενδυνάμωση και ανθεκτικότητα της κοινότητας
- Ενεργή συμμετοχή ως πολίτη και καλλιτεχνική δημιουργικότητα
- Οι εταίροι

Το Come2Art έχει στόχο να παρουσιάσει ένα συνεργατικό σχήμα μεταξύ των καλλιτεχνών και των μελών της κοινότητας, προωθώντας την ανάπτυξη των δεξιοτήτων ζωής και την ανθεκτικότητα μέσω της δημιουργικής βελτίωσης του δημόσιου χώρου.

Οι εταίροι του project έχουν δημιουργήσει ένα πρόγραμμα που έχει ως στόχο τα ακόλουθα:

- Έκφραση των νέων και κοινωνική ένταξη
- Τοπική ενδυνάμωση και ανθεκτικότητα της κοινότητας
- Ενεργή συμμετοχή ως πολίτης και καλλιτεχνική δημιουργικότητα
- Οι συνεργάτες

Η κοινοπραξία COME2ART περιλαμβάνει 7 βασικούς παίκτες από την Ελλάδα, το Βέλγιο, την Ιταλία και την Πορτογαλία: την ActionAid Hellas, τη Σχολή Καλών Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, την Culture Action Europe, την Melting Pro, την Clube, την IoDeposito και την πλατφόρμα δημιουργικότητας (Creativity Platform).

Ένα από τα αποτελέσματα του project είναι ένα καινοτόμο διδακτικό υλικό μέσω των τεχνών στο πλαίσιο της δημιουργικής βελτίωσης του δημόσιου χώρου. Σχεδιασμένο για καλλιτέχνες πρόθυμους να στηρίξουν τη δημιουργική συνεργασία μεταξύ των νέων, το διδακτικό υλικό προσφέρει έννοιες και υλικά για τη συμμετοχή ανθρώπων στις συλλογικές καλλιτεχνικές πρακτικές ενώ ενισχύει τις δεξιότητες ζωής.

2. Το εκπαιδευτικό υλικό

Το διδακτικό υλικό, βασισμένο σε μία προσέγγιση που έχει ως βάση την τέχνη, τη μάθηση μέσω της πράξης και τη συνδυαστική παιδαγωγική προσέγγιση, το Υλικό

καθοδηγεί τους καλλιτέχνες σε μία σπονδυλωτή διαδικασία συμμετοχής που βασίζεται σε δημιουργικό παιχνίδι για τον από κοινού σχεδιασμό των καλλιτεχνικών αποτελεσμάτων για τα κοινά μέρη τους. Για την κατανόηση της παιδαγωγικής προσέγγισης του Υλικού, πηγαίνετε εδώ.

Το Υλικό είναι σχεδιασμένο να παραδίδεται εντός χρονικού διαστήματος 3 μηνών με ένα σύνολο διδακτικών δραστηριοτήτων, εργαστηρίων, ατομικής μελέτης και εργασιών αξιολόγησης που καλύπτουν ένα σύνολο 50 ωρών εργασίας.

Είναι δομημένο σε 5 βασικές ενότητες για να εξερευνήσει την ενσυναίσθηση, τη συμμετοχή, τη δημιουργικότητα, τις ψηφιακές πιθανότητες και τη δημιουργική βελτίωση του δημόσιου χώρου σε ένα καλλιτεχνικό και συλλογικό περιβάλλον.

Ενότητα 1

- Στόχοι και περιεχόμενο

Η πρώτη ενότητα ξεκινά από την εσωτερική διάσταση των συναισθημάτων. Στοχεύει να δώσει στους συμμετέχοντες το περιεχόμενο και τα εργαλεία για να αναγνωρίσουν και να διαχειριστούν τα συναισθήματά τους και τα συναισθήματα των άλλων ως την προκαταρκτική δραστηριότητα για να αναπτύξουν τις δεξιότητες ζωής και την ανθεκτικότητα συμμετέχοντας σε συλλογικές καλλιτεχνικές πρακτικές.

Στην Ενότητα 1 περιλαμβάνονται θεωρίες σχετικά με τη συναισθηματική νοημοσύνη και μελέτες περίπτωσης όπου χρησιμοποιήθηκαν καλλιτεχνικά project για τη ρύθμιση των συναισθημάτων των ανθρώπων, θεωρία αφήγησης ιστοριών και εργαλεία ως θεραπευτική διαδικασία σε επίπεδο προσωπικό και ομαδικό και εφαρμογή ασκήσεων ενσυνειδητότητας σε καλλιτεχνικές πρακτικές.

Ενότητα 2

- Στόχοι και περιεχόμενο

Στην ενότητα αυτή θα εξετάσουμε πώς η σχέση μεταξύ της ατομικής δημιουργίας τέχνης μπορεί να τεθεί σε διάλογο με το έργο των άλλων, αναγνωρίζοντας από κοινού, ενισχύοντας και συνθέτοντας ιδέες, προσεγγίσεις και αποτελέσματα σε συλλογικές καλλιτεχνικές πρακτικές.

Η Ενότητα 2 προσφέρει γνώσεις σχετικά με την αξία, το δυναμικό όπως επίσης και το σκεπτικό για συλλογική καλλιτεχνική πρακτική. Έχει στόχο να προσφέρει βασικά μεθοδολογικά εργαλεία και να προωθήσει δεξιότητες που απαιτούνται για τέτοιους είδους συλλογικές προσεγγίσεις στην καλλιτεχνική πρακτική που μπορεί να προωθήσει την ανάπτυξη δεξιοτήτων ζωής.

Ενότητα 3

- Στόχοι και περιεχόμενο

Η Ενότητα 3 προσφέρει παρέχει μεθόδους, παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών και βασικό θεωρητικό υπόβαθρο για τις χρήσεις απλών, αλλά και οικονομικά αποδοτικών και αποτελεσματικών ψηφιακών εργαλείων για την προώθηση της καλλιτεχνικής έκφρασης που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι συμμετέχοντες στην κοινότητά τους. Η έμφαση δίνεται στις φανταστικές και συναισθηματικές χρήσεις, όπως και χρήσεις που προκαλούν τη σκέψη των ψηφιακών εργαλείων, ώστε ακόμη και απλά εργαλεία να έχουν αντίκτυπο. Η βασική πτυχή στην ενότητα αυτή είναι να θίξει το θέμα και να τονίσει τη σημασία της εφαρμογής ψηφιακών εργαλείων με τρόπους που είναι αντίστοιχοι με και ενισχύουν τον συναισθηματικό και εννοιολογικό αντίκτυπο της δημιουργικής έκφρασης.

Ενότητα 4

- Στόχοι και περιεχόμενο

Η Ενότητα 4 ξεκινά με έναν αναστοχασμό στα θέματα της ενσυναίσθησης και της ενεργού ακοής, εισάγει τους συμμετέχοντες στα βασικά της συνεργασίας που γίνονται κατανοητά με τη συμμετοχή σε ομαδικές δραστηριότητες και ομαδική εργασία αναγνωρίζοντας και σεβόμενος τους άλλους. Παραθέτει πλαίσια και εργαλεία που μπορούν να εφαρμοστούν με τα μέλη της κοινότητας ούτως ώστε να ενισχύσουν τις ικανότητες συνεργασίας και να εισάγουν τους συμμετέχοντες σε ενδιαφέρουσες μελέτες περίπτωσης και μεθόδους για αποτελεσματική συνεργασία σε καλλιτεχνικές πρακτικές, μία διάσταση που θα πρέπει να καλλιεργηθεί ούτως ώστε οι νέοι και τα μέλη της κοινότητας να αισθάνονται ότι αποτελούν μέρος μιας μεγαλύτερης ομάδας ατόμων που μοιράζονται τις ίδιες αξίες και σκοπούς.

Ενότητα 5

- Στόχοι και περιεχόμενο

Η Ενότητα 5 έχει στόχο να παρουσιάσει τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της δημιουργικής βελτίωσης του δημόσιου χώρου εξετάζοντας τις πρόσφατες σχετικές θεωρίες και βιβλιογραφία όπως επίσης και μοιραζόμενοι τις καλύτερες πρακτικές. Θα ξεκαθαρίσει και θα εμβαθύνει στις δύο βασικές πτυχές που συνθέτουν την έννοια της δημιουργικής βελτίωσης του δημόσιου χώρου, δηλαδή στην «τέχνη και τη δημιουργία στον δημόσιο χώρο» και «δημιουργία μίας πιο ανθεκτικής κοινότητας». Επιπλέον, η ενότητα αυτή παραθέτει ορισμένες βέλτιστες πρακτικές για project δημιουργικής βελτίωσης του δημόσιου χώρου και τέλος, καθοδηγεί και βοηθάει τους εκπαιδευόμενους που έχουν αποκτήσει όλες τις απαραίτητες γνώσεις να σχεδιάσουν από κοινού μικρά καλλιτεχνικά project τα οποία θα εφαρμόσουν σε μετέπειτα στάδια του project.

Μία συλλογή εργαλείων, ασκήσεων και παιχνιδιών που έχουν χρησιμοποιηθεί και στο παρελθόν, κατά τη διάρκεια και έπειτα από την παράδοση των Ενοτήτων του προγράμματος Come2Art με σκοπό να δημιουργήσουν ένα συλλογικό και δημιουργικό περιβάλλον για την επίτευξη κοινών στόχων

ΠΩΣ ΝΑ ΞΕΚΙΝΗΣΕΙΣ ΜΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

- Η καλή αρχή είναι το ήμισυ του παντός

Είναι πολύ σημαντικό να αφιερώσουμε λίγο χρόνο στην αρχή για ενημέρωση των συμμετεχόντων για το εύρος του εργαστηρίου και για την προβολή του αντικτύπου που θέλουν να έχουν, ως άτομα, ως ομάδα και ως δίκτυο. Οι αρχικές συνεδρίες είναι μία ευκαιρία 1) να εδραιώσουμε κάποιους βασικούς κανόνες για τον τρόπο που θέλουμε να λειτουργεί η ομάδα, 2) να βοηθήσουμε τους ανθρώπους να κατανοήσουν γιατί βρίσκονται εδώ, 3) να συμφωνήσουμε τι θα κάνουν εκεί που βρίσκονται.

Ως πρώτο βήμα, είναι σημαντικό να ενθαρρύνουμε τους συμμετέχοντες να κατανοήσουν ο ένας τον άλλον πέρα από το υπόβαθρο που έχουν ή την ειδικότητά τους και να προωθήσουν την ενσυναίσθηση μέσα στην ομάδα.

Η Johnson στο άρθρο της «Η εισαγωγή είναι κάτι πολύ περισσότερο από το σπάσιμο του πάγου» (2010) αναφέρει ότι «...ακούγοντας ή λέγοντας το όνομά σου αυξάνεται η αυτοπεποίθησή σου».

Ένας ωραίος τρόπος για σπάσιμο του πάγου αποτελούν φυσικά οι προκαταρκτικές ασκήσεις που χρησιμοποιούνται ακριβώς για αυτόν τον σκοπό.

Σύμφωνα με τον Samuel Tschere, οι προκαταρκτικές ασκήσεις αποτελούν ωραίο τρόπο να:

- Δημιουργήσεις μία πιο θετική και πιο δεμένη ατμόσφαιρα στην ομάδα
- Βοηθήσεις τους ανθρώπους να γνωρίσουν ο ένας τον άλλον (καλύτερα)
- Αποδομήσεις κοινωνικά εμπόδια
- Μειώσεις την πίεση
- Αποκτήσεις ενέργεια
- Αποσπάσεις προσωρινά το γκρουπ για να συγκεντρωθεί καλύτερα αργότερα
- Προετοιμάσεις την ομάδα για έναν συγκεκριμένο τρόπο εργασίας/φάσης/τρόπου σκέψης

Δεν αρέσει σε όλους το σπάσιμο του πάγου ή να αναφέρουν κάτι προσωπικό, οπότε μπορείτε να καθοδηγήσετε την ομάδα με ασφαλή τρόπο, να βάλετε τους συμμετέχοντες σε ζευγάρια ή να τους βάλετε σε μικρές ομάδες για συζήτηση ή μπορείτε να προγραμματίσετε ασκήσεις για να τους κάνετε να γελάσουν ώστε να αποφορτιστούν. Συνιστάται να δημιουργήσετε τον χώρο για όλους ώστε να γνωρίσουν καλύτερα ο ένας τον άλλον.

Για να σπάσει ο πάγος

- Η ιστορία που κρύβει το όνομά σου
- Ένα παιχνίδι που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε στην αρχή είναι η ακόλουθη άσκηση αφήγησης ιστοριών: «Η ιστορία που κρύβει το όνομά σου». Η αφήγηση ιστορίας αναγνωρίζεται παγκοσμίως ως ισχυρό εργαλείο για την ανάπτυξη των συναισθηματικών ικανοτήτων, της ενσυναίσθησης, των δεξιοτήτων ακρόασης και των επικοινωνιακών δεξιοτήτων. Ο σύνδεσμος μεταξύ της συναισθηματικής νοημοσύνης και της ηγετικής συμπεριφοράς γίνεται εμφανής στην ικανότητα ενός ατόμου να έχει αυξημένη αυτεπίγνωση, να κατανοεί τις αξίες που καθοδηγούν το

32

κίνητρό μας ως επαγγελματίες, να πραγματοποιεί προσωπικές συνδέσεις και να ενδιαφέρεται για τα συναισθήματα και τα κίνητρα των άλλων.

Αποτελεί επίσης ωραίο τρόπο για να αρχίσουμε να θυμόμαστε ονόματα. Το διάστημα που θα απαιτηθεί γι' αυτό εξαρτάται από τον αριθμό των συμμετεχόντων. Είναι χρήσιμο να αρχίσουμε να το κάνουμε αυτό στεκόμενοι όρθιοι και να απομακρυνόμαστε, αν είναι δυνατόν, από το γραφείο.

Αρχικά, βάλτε τους συμμετέχοντες σε ζευγάρια και ζητήστε τους να μοιραστούν την ιστορία ου έχει το όνομά τους.

Κάποιοι ίσως πουν «Δεν έχω τίποτα να πω», ωστόσο ενθαρρύνετέ τους να πουν κι εκείνοι την άγνωστη ιστορία τους. Όλοι έχουν μία ιστορία σχετικά με το συγκεκριμένο όνομα που επιλέχθηκε για εκείνους ή κάτι που συνέβη που σχετίζεται με το όνομα που έχουν.

Δώστε τους 3 με 5 λεπτά τον καθένα για να πουν την ιστορία τους στον συμμετέχοντα που έχουν απέναντί τους. Στη συνέχεια, μετά από αυτόν τον πρώτο γύρο όπου τα ζευγάρια θα έχουν συζητήσει, επιστρέψτε σε όλη την ομάδα και ζητήστε από κάθε συμμετέχοντα να παρουσιάσει την ιστορία του άλλου ατόμου στους υπόλοιπους συμμετέχοντες, καλώντας τους να εκφράσουν τι τράβηξε την προσοχή τους, ποια συναισθήματα τους δημιουργήθηκαν ενώ άκουγαν.

- Στιγμή κατάστασης ροής (In-flow moment) ως άσκηση αφήγησης ιστορίας Ένα άλλο χρήσιμο στοιχείο για να κατανοήσουμε τον εαυτό μας και όσα μας κάνουν χαρούμενους στην εργασία. Αυτό μπορεί να γίνει όταν κατανοήσουμε τη στιγμή “In-flow”.

Αποτελεί επίσης και τρόπο να μοιραστούμε την εμπειρία και τι μας αρέσει πολύ και τον τρόπο εργασίας που προτιμά κάποιος.

Η στιγμή της ροής κατάστασης (in-flow) αναγνωρίστηκε και ονομάστηκε έτσι από τον Ουγγρο-Αμερικανό ψυχολόγο Mihaly Csikszentmihalyi. Με απλά λόγια, η στιγμή της ροής κατάστασης είναι μία ιδιαίτερα εστιασμένη ψυχική κατάσταση, κατά την οποία ένας άνθρωπος που εκτελεί μία δραστηριότητα είναι πλήρως ενσωματωμένος σε μία αίσθηση ενεργητικής εστίασης, πλήρους συμμετοχής και απόλαυσης της διαδικασίας της δραστηριότητας: μία βέλτιστη εμπειρία.

Η ροή είναι ο τρόπος που περιγράφουν οι άνθρωποι μία στιγμή κατά την οποία είναι στα καλύτερά τους, όταν οι δεξιότητες και η χαρά τους γίνονται ένα και νιώθουν πλήρως απορροφημένοι από αυτά που κάνουν. Μπορείτε να βάλετε τους συμμετέχοντες σε ζευγάρια και να τους ζητήσετε να μιλήσουν για όσα τους κάνουν χαρούμενους όταν ασχολούνται με μία προσωπική ή επαγγελματική δραστηριότητα:

Ποια ήταν η δική σου στιγμή ροής; Τι έκανες όταν τη βίωνες; Τι υπήρχε στο περιβάλλον γύρω σου τη στιγμή εκείνη; Τι έκανε εκείνη τη στιγμή τόσο ξεχωριστή;

Μπορείτε να ζητήσετε από τους συμμετέχοντες να κλείσουν τα μάτια τους και να επιστρέψουν στη στιγμή εκείνη και να μοιραστούν με τους υπόλοιπους συμμετέχοντες τι την προκάλεσε.

- **Να ζωγραφίσεις το πορτρέτο κάποιου άλλου**

Μία ψυχαγωγική δραστηριότητα είναι να ξεκινήσεις μία συνεδρία ζητώντας από τους συμμετέχοντες να ζωγραφίσουν ο ένας το πορτρέτο του άλλου: ζητήστε τους να στραφούν προς τον άνθρωπο που κάθεται δίπλα τους ή βάλτε τους ζευγάρια με ανθρώπους που δεν γνωρίζουν τόσο καλά.

Εδώ μπορείτε να βρείτε μία εκδοχή από την IDEO “Sketch your neighbor” (ζωγράφισε τον διπλανό σου). Δίνει μία περιεκτική επεξήγηση γιατί η εν λόγω δραστηριότητα είναι χρήσιμη: οι περισσότεροι άνθρωποι βρίσκονται a priori σε κατάσταση λεκτική ή αναλυτική, επομένως όταν τους βάζουμε να

χρησιμοποιήσουν τα χέρια τους και ασχολούνται με στυλό και χαρτί τους αναζωογονεί. Όπως λέει και ο τίτλος της δραστηριότητας, όλοι πρέπει να ζωγραφίσουν το άτομο που βρίσκεται δίπλα τους. Βάλτε χρονόμετρο για ένα ή δύο λεπτά και στη συνέχεια αφήστε το. Για όσους ισχυρίζονται ότι δεν μπορούν να ζωγραφίσουν, η συγκεκριμένη άσκηση ενέχει σημαντικό βαθμό ευαλωτότητας και αυτός ακριβώς είναι ο σκοπός. Αν όλοι συνηθίσουν να μην κάνουν κάτι καλά και να τους βλέπουν, η δυναμική της ομάδας θα είναι πιο ανοιχτή, γενναιόδωρη και θετική».

ΠΩΣ ΝΑ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΟΥΜΕ ΟΤΙ ΕΙΜΑΣΤΕ ΟΛΟΙ ΤΟ ΙΔΙΟ

- **Όλοι στην ίδια θέση**

Η ευθυγράμμιση της ομάδας είναι το σημείο αφετηρίας για εξαιρετική ομαδική εργασία. Σημαίνει ότι μία ομάδα είναι ξεκάθαρη ως προς το τι κάνει και γιατί το κάνει, όπως επίσης και να χαρτογραφήσει τι είναι επιτυχία. Η θέσπιση βασικών οροσήμων θα σε κρατήσει στην πορεία και θα σου δώσει έναν στόχο για τον οποίο θα δουλεύεις. Είναι μία καλή πρακτική για να αφιερώσουμε χρόνο στην αρχή ώστε να βρούμε τον σκοπό και τη συνάφεια.

- **Ασκήσεις μεταφοράς**

Οι μεταφορές ως εννοιολογικά και ισχυρά εργαλεία συνιστούν ένα καρποφόρο στοιχείο όχι μόνο στις καθημερινές μας συζητήσεις και διαλόγους αλλά και στην ακαδημαϊκή έρευνα. Οι μεταφορές συμπεριλαμβάνουν συμβολική γλώσσα που είναι «σημαντική για τις πνευματικές διαδικασίες που χρησιμοποιούν οι άνθρωποι για να καθορίσουν την αλήθεια, τα γεγονότα και τα νοήματα» (Ortony, 1979).

Οι ασκήσεις μπορούν να γίνουν είτε σε ζευγάρια είτε σε μικρές ομάδες. Μόλις κάνετε αυτό το βήμα, ζητήστε από τους συμμετέχοντες να πουν πώς βλέπουν την ομάδα τους και το project με το οποίο ασχολούνται, εστιάζοντας σε μία μεταφορά:

Πώς το βλέπεις;

Σαν ιός που μολύνει τις ιδέες σου

Σαν πέταλα λουλουδιού που μεταφέρουν τις ιδέες σου

Σαν μαγνήτης που προσελκύει τους ανθρώπους, τα ενδιαφερόμενα μέρη;

Ή μπορείτε απλώς να τους ζητήσετε να ζωγραφίσουν μία μεταφορά και να συζητήσουν το νόημα σαν ομάδα. Η συγκεκριμένη άσκηση έχει την ικανότητα να βοηθήσει να συνεχιστεί η συζήτηση σχετικά με τις αξίες και τον αντίκτυπο και η οπτική του διάσταση διευκολύνει την ανταλλαγή της δυναμικής.

- Η άσκηση της προσδοκίας

Ένας άλλος τρόπος για να διαχειριστείς την ευθυγράμμιση της ομάδας είναι να ζητήσεις από όλους τους συμμετέχοντες να χαρτογραφήσουν τις προσδοκίες τους στην αρχή της διαδικασίας/του project γράφοντας τις σε ένα χαρτί το οποίο θα επισυνάψουν σε έναν πίνακα ή σε ένα μεγάλο φύλλο χαρτί το οποίο θα κολλήσουν στον τοίχο.

Στο τέλος του εργαστηρίου, μπορείτε να τους ζητήσετε να μεταφέρουν το χαρτάκι αυτό σε έναν δεύτερο πίνακα αν πιστεύουν ότι εκπληρώθηκαν οι προσδοκίες τους. Αν όχι, μπορούν να τις αφήσουν στον πρώτο πίνακα και να μοιραστούν πώς νιώθουν και ποια θα πρέπει να είναι η εστίαση της ομάδας στις επόμενες συναντήσεις.

ΠΩΣ ΝΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕΙΣ ΜΙΑ ΑΙΣΘΗΣΗ ΚΥΡΙΟΤΗΤΑΣ

- Μία εμπειρία για όλους, από όλους

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο για τη δημιουργία της ομάδας είναι μία κοινή και διάχυτη εμπειρία κυριότητας (ευθύνης) για την κατεύθυνση που θα λάβει η διαδικασία, όπου όλοι θα έχουν την ευκαιρία να καθοδηγούν και να καθοδηγούνται

εκ νέου την πρόοδο της από κοινού εμπειρίας. Υπάρχουν πολλές ασκήσεις για να διασφαλίσουμε ότι όλοι νιώθουν ότι συμμετέχουν στον τρόπο με τον οποίο εξελίσσεται η διαδικασία.

- Μπάλα κόκκινης κλωστής

Η άσκηση αυτή βασίζεται στην οπτικοποίηση της σύνδεσης μεταξύ των μελών της ομάδας χρησιμοποιώντας κόκκινη κλωστή.

Βάλτε την ομάδα να καθίσει σε μεγάλο κύκλο. Ο συντονιστής αναφέρει την προσδοκία που έχει για τη συνάντηση, πώς θεωρούν ότι είναι η επιτυχία στη χώρα τους. Μετά πετάνε ένα κουβάρι από κόκκινη κλωστή σε έναν τυχαία συμμετέχοντα από την ομάδα, ο οποίος με τη σειρά του θα κάνει το ίδιο: θα ανταποκριθεί σε αυτό μοιραζόμενος φωναχτά τις προσδοκίες που έχει για τη συνάντηση και πετώντας τη μπάλα σε κάποιον άλλον.

Μόλις πιάσει το κουβάρι με την κόκκινη κλωστή και το κρατήσει στα χέρια του, το πετάει σε έναν άλλον και ούτω καθεξής. Το παιχνίδι τελειώνει όταν όλοι οι συμμετέχοντες έχουν πάρει το κουβάρι στα χέρια τους. Η εικόνα που θα έχετε στο τέλος του παιχνιδιού είναι ένα δίκτυο ατόμων που τους η συνδέει κόκκινη κλωστή (η μεταφορά για την ομάδα).

- Αυθόρμητη γρήγορη δικτύωση

Η άσκηση αυτή προθέρμανσης είναι χρήσιμη για να συστηθούν οι συμμετέχοντες μεταξύ τους και να δώσουν ενέργεια στην ατμόσφαιρα.

Αρχικά, μπορείτε να ζητήσετε από τους συμμετέχοντες να μεταφερθούν σε ανοιχτό χώρο όπου μπορούν όλοι να στέκονται όρθιοι και να υπάρχει χώρος για να κινηθούν. Στη συνέχεια, ρωτήστε κάτι ουσιώδες που να σχετίζεται άμεσα με τον σκοπό της συνάντησης, για παράδειγμα, όταν φαντάζεστε το μέλλον, ποια εικόνα σας έρχεται στο μυαλό; Δώστε στους συμμετέχοντες ένα ολόκληρο λεπτό

για να σκεφτούν την ερώτηση και έπειτα από αυτό, εξηγήστε τους απλούς κανόνες:

Καθένας πρέπει να βρει ένα ταίρι όταν ακούγονται οι καμπάνες (θα έχει μεγαλύτερο ενδιαφέρον να είναι κάποιος που γνωρίζουν λιγότερο από τους υπόλοιπους).

Μόλις βρουν κάποιον, προχωρούν σε μία 5λεπτη συζήτηση σχετικά με την ερώτηση και να δουν τι θα γίνει στη συνέχεια όταν οι καμπάνες κουδουνίζουν συνεχώς.

Μετά από τρεις «γύρους» της διαδικασίας, οι συντονιστές μπορούν είτε να ζητήσουν από όλους τους συμμετέχοντες να ξανακαθίσουν και να ξεκινήσουν το επόμενο μέρος της συνάντησης ή να τους ζητήσουν να γίνουν ταίρι με άλλο ένα ή δύο ζευγάρια, να καθίσουν σε κύκλο και να συζητήσουν τι ήταν εκείνο που τους έκανε εντύπωση από τις συζητήσεις.

- Πίνακας αντικτύπου/προσπάθειας

Σε αυτή την άσκηση λήψης αποφάσεων, χαρτογραφούνται πιθανές δράσεις βασισμένες σε δύο παράγοντες: την προσπάθεια που απαιτείται για την εφαρμογή και τον πιθανό αντίκτυπο. Η κατηγοριοποίηση ιδεών σε αυτό το πλαίσιο αποτελεί μία χρήσιμη τεχνική στη λήψη αποφάσεων, καθώς υποχρεώνει τους συμμετέχοντες να ισορροπήσουν και να αξιολογήσουν τις προτεινόμενες δράσεις προτού αφοσιωθούν σε αυτές.

Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε μικρές ομάδες και δώστε τους μισή με μία ώρα, ανάλογα με το μέγεθος της ομάδας. Με δεδομένο τον στόχο, οι ομάδες μπορεί να έχουν κάποιες ιδέες για το πώς να τον επιτύχουν. Για να ξεκινήσετε την άσκηση, αναφέρατε τον στόχο σε μορφή ερώτησης «Τι πρέπει να κάνουμε» ή «Τι χρειαζόμαστε».

Ζητήστε από την ομάδα να σκεφτεί ατομικά ιδέες και να τις καταγράψει σε μικρά χαρτάκια. Στη συνέχεια, ζητήστε τους να παρουσιάσουν τις ιδέες τους στην ομάδα τοποθετώντας τες σε έναν πίνακα 2x2 που κατηγοριοποιείται σε αντίκτυπο και σε προσπάθεια. Αντίκτυπος: το πιθανό payoff της δράσης έναντι τις προσπάθειας: το ρίσκο για την ανάληψη της δράσης.

- **ΑΣΚΗΣΗ ΔΙΝΩ ΚΑΙ ΛΑΜΒΑΝΩ**

Η απλή αυτή άσκηση μπορεί να γίνει είτε σε ζευγάρια είτε σε ομάδα, με βάση το μέγεθος της ομάδας και είναι χρήσιμη καθώς μας θυμίζει τι προσφέρουμε ως επαγγελματίες σε ένα project και τι κερδίζουμε. Καθοδηγήστε τους συμμετέχοντες να καταγράψουν τι προσδοκούν να δώσουν και τι προσδοκούν να κερδίσουν όντας μέρος της εμπειρίας που μοιράζονται.

Όταν οι συμμετέχοντες σκέφτονται σαν ομάδα και μοιράζονται σκέψεις έχοντας τον νου τους να είναι και άνθρωποι που συμβάλλουν και να είναι ωφελούμενοι της διαδικασίας, είναι σημαντικό για να κινητοποιηθεί η ομάδα. Πρόκειται για μία πολύτιμη εμπειρία που είναι καλό να γίνεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα κατά τη διάρκεια project ώστε να επαναπροσδιορίσεις τους στόχους σου.

- **Χρονικό ιστορίας του project σου**

Το χρονικό αποτελεί μία οπτική αναπαράσταση των γεγονότων που σε βοηθά να κατανοήσεις καλύτερα το ιστορικό, μία ιστορία, μία διαδικασία ή άλλου είδους μορφή μιας αλληλουχίας ενός γεγονότος. Όταν το project είναι στη μέση, είναι ένας ωραίος τρόπος να οπτικοποιήσεις όσα έχεις επιτύχει έως τώρα, ποιες ήταν οι καλύτερες στιγμές, οι πιο δύσκολες και να εκτιμήσεις τι σε έφερε στο σημείο που βρίσκεσαι σήμερα. Μπορείς να δεις το παρελθόν ως ένα φως που σε κατευθύνει ή μία διόρθωση πορείας για το μέλλον. Αποτελεί επίσης έναν ωραίο τρόπο να εξοικειώσεις νέα άτομα με το ιστορικό του project. Αν θέλετε, μπορείτε

να ζητήσετε από τους συμμετέχοντες να κατηγοριοποιήσουν τις καλές και τις άσχημες στιγμές κάτω από το χρονικό.

ΠΩΣ ΝΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΕΙΣ ΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΝΑ ΒΟΗΘΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

- Δράσεις για αναπόληση

Το παρόν αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο για ανασκόπηση συναντήσεων. Μπορείτε να ξεκινήσετε ζωγραφίζοντας έναν μεγάλο πίνακα 2x2 με ένα τετράγωνο με τίτλο «Δράσεις» στη μέση. Αυτό προορίζεται για τις αλλαγές τις οποίες έχει στόχο να πραγματοποιήσει η ομάδα ως αποτέλεσμα της αναπόλησης

Τα τρία τεταρτημόρια που το περιβάλλουν αντιπροσωπεύουν διαφορετικές πτυχές της εκδήλωσής σας: Παζλ, Ερωτήσεις στις οποίες δεν υπάρχει απάντηση, Κίνδυνοι: Μελλοντικές παγίδες που μπορεί να θέσουν σε κίνδυνο την εκδήλωση, Αναγνώριση: τι σας άρεσε στην προηγούμενη προσέγγιση. Ευχές: όχι βελτιώσεις, αλλά ιδέες για το ιδανικό γεγονός.

Στη συνέχεια, δώστε στους συμμετέχοντες στυλό και μικρά χρωματιστά χαρτάκια για κάθε τεταρτημόριο.

Βάλτε τους να γράψουν τις ιδέες τους για την Αναγνώριση, για τα Παζλ, Κίνδυνοι και Ευχές, μία κατηγορία κάθε φορά, δίνοντας 5-10 λεπτά για κάθε ενότητα. Μόλις οι συμμετέχοντες γράψουν όλες τους τις σκέψεις, ζητήστε τους να βάλουν τις σημειώσεις τους σε έναν πίνακα. Σαν ομάδα, δείτε μαζί τις ιδέες και βάλτε μαζί τις σχετικές ιδέες. Τέλος, συζητήστε την καινοτομία, το πόσο εφικτές είναι και τον αντίκτυπό τους και συνεργαστείτε για να αναλύσετε πώς μπορούν να εφαρμοστούν στην επόμενη εκδήλωση. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε αυτή τη διαδικασία για να δημιουργήσετε πρακτικές, αποτελεσματικές «Δράσεις» στη μέση.

- Χάρτης ενσυναίσθησης

Αυτό το συγκεκριμένο εργαλείο βοηθά τις ομάδες να αναπτύξουν βαθιά, κοινή κατανόηση και ενσυναίσθηση για τους άλλους. Ο κόσμος το χρησιμοποιεί για να τους βοηθήσει να βελτιώσουν την εμπειρία των πελατών, να καθοδηγήσουν την οργανωσιακή πολιτική, να σχεδιάσουν καλύτερα εργασιακά περιβάλλοντα και πολλά άλλα πράγματα. Ανά τακτά χρονικά διαστήματα, στο project σας θα ήταν χρήσιμο να θυμάστε ποιοι είναι οι ωφελούμενοί σας, τι σκέφτονται, τι αισθάνονται και αν είναι ευθυγραμμισμένοι με την ομάδα.

- The world café (Το καφέ του κόσμου)

Το καφέ του κόσμου είναι μία αποτελεσματική, αλλά και απλή μέθοδος, για συμμετοχή των μελών της ομάδας σε συζητήσεις που έχουν νόημα γι' αυτούς. Αποφασίστε από πριν τις ερωτήσεις στις οποίες θέλετε απάντηση και δημιουργήστε μικρές ομάδες για συζήτηση.

Η άσκηση αυτή βασίζεται σε επτά αρχές σχεδιασμού:

1. Θέσπιση του πλαισίου
2. Δημιουργία φιλόξενου χώρου
3. Αναζήτηση ερωτήσεων που έχουν ουσία
4. Προτροπή να συμβάλλουν όλοι
5. Σύνδεση με διαφορετικές οπτικές
6. Όλοι ακούν μοτίβα και γνώσεις
7. Μοιράζονται συλλογικές ανακαλύψεις

Αν είστε ήδη έμπειροι στη χρήση αυτού του εργαλείου, θέλουμε να σας υπενθυμίσουμε τη χρήση του σε αυτό πλαίσιο. Αν χρησιμοποιείτε αυτή τη μέθοδο πρώτη φορά, σας προτείνουμε να τη χρησιμοποιήσετε μέσα από την ιστοσελίδα του World Café.

ΠΩΣ ΝΑ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΓΝΩΡΙΜΙΑΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΣΟΥ

- Αξιολόγηση με το χέρι (με τα 5 δάχτυλα)

Το παιχνίδι αξιολόγησης με τα 5 δάχτυλα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για γρήγορη αξιολόγηση. Το μόνο που χρειάζεσαι σαν υλικό είναι το χέρι σου. Κάθε δάχτυλο αντιπροσωπεύει μία φράση, την οποία πρέπει να συνεχίσουν οι συμμετέχοντες.

Ο αντίχειρας: «Τέλειο! Μου άρεσε...». Μπράβο!

Ο δείκτης: «Δείχνω προς εκείνη την κατεύθυνση! Θα ήθελα να πω ότι...

Πράγματα που θα πρέπει να αναλογιστούμε».

Ο μέσος: «Πράγματα που πρέπει να βελτιώσουμε. Με ενόχλησε το γεγονός ότι...».

Ο παράμεσος: «Πράγματα με τα οποία θέλω να παντρευτώ. Θέλω να δεθώ με αυτό!» Το μικρό δάχτυλο: «Μου έλειψαν τα εξής, ή μικρές υπενθυμίσεις για όσα δεν πρέπει να ξεχάσω». Τέλος, η παλάμη: «Αν έπρεπε να διαλέξω κάτι, αυτό θα ήταν...».

- Ξεκίνα, σταμάτα, συνέχισε

Το αντικείμενο του παιχνιδιού Ξεκίνησα, Σταμάτα, Συνέχισε είναι να εξετάσει τις οπτικές μίας κατάστασης ή να εξελίξει τα επόμενα βήματα. Ζητήστε από την ομάδα να αναλογιστεί την τρέχουσα κατάσταση ή έναν στόχο και να σκεφτεί ατομικά δράσεις στις τρεις αυτές κατηγορίες: Ξεκίνα: Ποια πράγματα πρέπει να ξεκινήσουμε να κάνουμε; Σταμάτα: Τι κάνουμε αυτή τη στιγμή που θα έπρεπε να το σταματήσουμε; Συνέχισε: Τι κάνουμε τώρα το οποίο λειτουργεί και θα έπρεπε να το συνεχίσουμε;

Στη συνέχεια, ζητήστε από τους συμμετέχοντες να μοιραστούν τα αποτελέσματα τους.

ΠΩΣ ΝΑ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΗΝ ΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΜΑΔΑ ΣΟΥ

- Αξιομημόνευτη

Ο χρόνος που αφιερώθηκε για τη δημιουργία ενός χώρου για ανοιχτή ανατροφοδότηση (open feedback) στην αρχή του project, ομοίως θα πρέπει να γίνει και για το τέλος του project. Μπορείτε να κάνετε ερωτήσεις στους συμμετέχοντες σχετικά με το project χρησιμοποιώντας έναν πίνακα που δημιουργήθηκε γύρω από την έννοια των «Δράσεων»: έξω από τον πίνακα μπορείτε να τοποθετήσετε τέσσερα διαφορετικά πλαίσια, με τίτλο «Συνάφεια» (Ήταν το project σχετικό με τις ανάγκες σου;)

«Αντίκτυπος / Βιωσιμότητα / Χρησιμότητα» (Πώς έχεις σκοπό να χρησιμοποιήσεις τα αποτελέσματα;) Αποδοτικότητα έως τώρα (Πόσο αποτελεσματικά χρησιμοποιήσαμε τον χρόνο και τους πόρους μας;) και «Αποτελεσματικότητα» (Πόσο αποτελεσματικοί γίναμε;)

Ρωτήστε επίσης τους συμμετέχοντες ποιες ήταν οι πλέον αξιομημόνευτες στιγμές του project.

Μοιράσου ιστορίες με την ομάδα σου ώστε να γίνουν μέρος της συλλογικής σου προσπάθειας. Ο στόχος είναι να δημιουργήσεις ένα αποθετήριο ιστοριών για την ομάδα σου ώστε να αντλεί από αυτές και να τις λέει ξανά και ξανά.

Μπορείτε επίσης να βγάλετε μία φωτογραφία/να κάνετε κάτι δημιουργικό, όπως μία αφίσα ή μία ταινία για να εδραιώσετε τη συνεργασία και να ζητήσετε από όλους να γράψουν το πιο σημαντικό πράγμα που έμαθαν ή βίωσαν κατά τη διάρκεια του project.

3. Πλαίσιο αξιολόγησης

- Στόχοι

Το υλικό Come2Art υιοθετεί ένα πλαίσιο αξιολόγησης προς επίβλεψη της προόδου των εκπαιδευόμενων μέσω του προγράμματος μάθησης που οδηγεί στην επαλήθευση των ικανοτήτων που θα έχουν αναπτύξει μέσω του υλικού.

Για κάθε Ενότητα, υπάρχει μία λίστα των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων για να οδηγή την αξιολόγηση των μαθησιακών επιτευγμάτων κατά τη διάρκεια του προγράμματος. Πρέπει να θεωρούνται σημείο αναφοράς για προσαρμογή με βάση την πειραματική μάθηση που θα ξεδιπλώνεται ανά ενότητα.

- Εργαλεία και τεχνικές για αξιολόγηση

Για την αξιολόγηση κάθε Κεφαλαίου, οι εκπαιδευτές μπορούν να επιλέξουν από τα εργαλεία με βάση ποια πιστεύουν ότι θα είναι η πιο πολύτιμη τεχνική ώστε να συλλέξουν πληροφορίες για την αξιολόγηση.

Κάποια από τα εργαλεία για την υλοποίηση που παρουσιάστηκαν εδώ δίνουν επαρκή χώρο για προτάσεις περί ποσοτικής αξιολόγησης και εκτίμησης χωρίς να χάνεται η διάσταση της συνεργασίας που χαρακτηρίζει το Υλικό.

Μπορούν να επιλεγούν άλλα εργαλεία αξιολόγησης:

- Ερωτηματολόγια (για παράδειγμα: συμπληρώστε τα κενά ή πολλαπλή επιλογή)
- Έκθεση (με βάση ανοιχτές ερωτήσεις)
- Ομαδική συζήτηση
- Συνεντεύξεις ένας προς έναν μεταξύ του καλλιτέχνη-εκπαιδευτή
- Ανάλυση των δημιουργικών εργασιών
- Αξιολόγηση των δημιουργικών αποτελεσμάτων που απορρέουν από την εκπαιδευτική διαδικασία

4. Google Classroom

Τρόπος αξιολόγησης του υλικού

Μέσω του συνδέσμου αυτού, λαμβάνετε πρόσκληση για το Come2Art Google Classroom, έναν ψηφιακό χώρο όπου μπορείτε να βρείτε όλα τα υλικά για να παραδώσετε το μάθημα. Επιβεβαιώστε ότι έχετε λογαριασμό Gmail.

Πώς να πλοηγηθείτε

Στην ενότητα Class Work (εργασίες στην τάξη), θα βρείτε την εισαγωγή στο Υλικό που ακολουθείται από τις 5 ενότητες που θα παραδοθούν στους συμμετέχοντες, με 3 επιπλέον ενότητες που στοχεύουν να προσφέρουν στους συμμετέχοντες επιπλέον υλικό για καθοδήγηση της ομάδας.

Τρόπος επικοινωνίας με άλλους εκπαιδευτές

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την ενότητα Stream για να αναρτήσετε σχόλια, σημειώσεις, να αναρτήσετε υλικό που μπορεί να απευθύνετε είτε σε όλους τους μαθητές είτε σε μία υπο-ομάδα που μπορείτε να επιλέξετε.

Καλή διασκέδαση σε κάθε βήμα της διαδικασίας να γίνετε εκπαιδευτής, οδηγός ή πρέσβης της τέχνης για την κοινότητά σας!

